

Bokmelding

En mann ved navnet Albert Speer

Nå har Gyldendal norsk Forlag gjort et storvarp. Det har gitt ut boka om og av Hitlers tidligere sjefarkitekt og rustningsminister Albert Speer. Han ble dømt til 20 års fengsel ved domstolen i Nürnberg og slapp ut først to år etter. Det er nok en påkjennning som kunne ha ført til en slettere fysisk og og psykisk form, men Speer nyttet alle de høver han hadde til gymnastikk og gang rundt i fengselsellen og fengselgården. Allerede under den tida begynte han å samle stoff til sine memoarer. Speer har fått med seg alle de store og mindre store detaljer han har greid å holde ut i fra hverandre. Han sto midt oppe i tida omkring 30-årene da Hitler kom til makta i 1933. Speer har også festet seg meget til de åra da vegen til Berlin ble gjort opp. Det fine ved Albert Speer er at han er pålitelig i alt bakgrunnsmaterialet. Det er et verk som er nøkternt og som viser en mann som har hog intelligens og tross dette lar seg innfange fullt og helt av Hitlers og Dr. Goebbels propaganda. Albert Speer forsøkte å brenne opp, men det lykkedes ikke før det var for sent.

I flommen av litteratur fra krigens dager og etter på er det vel ikke alle bøker som man kan feste lit til. Skepsisen er der med engang. Mange taler bare med følelsene og sjalter ut fornuffen. Mange osar at hat og gjør vegen klar til ennsretting, akkurat den saken som man helst burde komme vekk fra. Og så kommer dette erindringsverket i det rette psykologiske øyeblikket. Man har ikke inntrykk av at Speer under slår noe. Nei, tvert i mot. Han legger meget opp i dagen som var ukjent for de fleste. Alle kort på bordet. Drømmene om det tredje rike med planene for Stor-Tysklands hovedstad Berlin, Rikspartidagen i Nürnberg, kunstbyen München og mange andre steder ble aldri virkeliggjort. Skissene fra Adolf Hitlers hånd dannet grunnlaget for Speers arbeide på tegnebrettet og overført til gips. — Boka er utstyrt med bilder av disse fantastiske byggverkene.

Albert Speer tar sine medarbeidere og Hitlers nærmeste krets på kornet. Han tegner dem alle med sin skarpe penn. Goebbels, Göring, Himmler, Bormann og Ribbentrop får alle sine pass påskrevet. Speer var ingen partifanatikker. Han holdt seg på en måte diskret i bakgrunnen og alikevel hadde han fri bane til Hitler nesten når som helst. — Forholdet mellom dem var stort sett loyalt. Det var først i nederlagets tunge dager at han bestemte seg til å gjøre noe av Hitlers siste forordninger til intet. Han ville ikke ødelegge den tyske industrien slik det ble forlangt. Speer mente at dette tjente ikke det tyske folks interesser. Han fikk rett i dette som i så meget an-

net overfor maktøverne og partipampene.

Så lenge det lot seg gjøre holdt Speer krigsindustri maskineriet inntakt. Det er høy dramatik i boken sine siste deler. Det er som å gå ut for stupet. Tyskland på tilbagetog. Intet jern fra Sverige, ingen nikkel fra Finland, intet krom fra Tyrkia og alt det som trengtes ble det mindre og mindre.

Hitler og hans menn trodde

det ville oppstå en vending til det bedre slik som i kong Fredriks den stores tid.

Andre har nevnt Speers bok som årets bok. Og det kan den trygt kalles. Den er klar og skiller seg fordelaktig ut i de 25 år som er gått siden ragnarokk stoppet opp for en liten pause. Speer konkluderer med et utsyn om alle midlene som står til stormaktenes disposisjon i dag. Det er farlige midler i hendene på uansvarlige folk, meget, meget større enn i 1945.

Fridtjof Diesen.

EIGARI AV SKIPASMIÐJU — LETUR SKIPASMIÐJUARBEIÐI AV LANDINUM

Á Tvöroyri er skipasmiðja sum hevur havnið Tvöroyrar Skipasmiðja Pf. Orðið partafelag í vanligum týðningi merkir felag, ið er stovnað á demokratiskum grundarlagi við fleiri partaeigarum, sum allir hvør i sær meir ella minni hava eitt orð at siga, og sostatt hava ávirkan á leiðslu felagsins.

Nevnda felag var fyrri 6 árum síðani stovnað við kr. 180.000 i a-partapeningi, og kr. 330.000 i b-partapeningi, (peningur við ongum stemmurætti, sum lögting og sóknarstýrið lótu helvt um helvt). Her eru tilsamans i partapeningi kr. 510.000.

Á Tvöroyri er maður, sum eitur N. J. Mortensen, eigari av útgæðarfelag, avgreiðslumaður hjá Skipafelagnum, solumaður fyrri Esso-olju, útgæðar- maður fyrri Leivur Óssursson, sum landið eigur, brúkarj av sildaverksmiðju, sum er i likvátion og alto eingin eigur, men sum landið hevur veðhild- ið fyrri.

Tá so »partafelagið« fyrri 6 árum síðani varð stovnað, endurreising av Færøernes Ophalingsbedding, varð borið so i band av ávisum ørindasveini hjá N. J. M. i landsstýri og sóknarstýri, at felagið fekk áðurnevndu kr. 330.000 nærmast sum gávu, og síðani, at hesin, altsó N. J. M., sum framm- anundan i tí neden-om-og- hjem farna Færøernes Ophalingsbedding hevði havt akti- majoritet, altsó fekk majoritet i tí endurreista felagnum. Tó var tað gamla felagið ikki farið meira neden enn so, at vrak- restinar, sum tað kostaði væl av peningi at flyta burtur, vóru uppgjardar til o. u. kr. 80.000. Sostatt fekk N. J. M., við at seta góðar 50.000 kr. i tað nýggja felagið umleið 51 pst. av teim stemmugevandum aktiunum, við øðrum orðum dominerar felagið einsamallur.

Eftir serkonari meting skulu dagliga arbeida 30 mans á skipasmiðjuni fyrri at virkið rakstrarliga skal bera seg. Til dags dato hava tó i mesta lagi 15 mans arbeitt har, og koyrir tí felagið við halli.

Hvør skuldi tí trúð, at hin dominerandi maðurin i hesum virkinum, útgæðarmaðurin N.

J. M., letur eitt so stórt skipasmiðjuarbeiði sum tað at umleggja eitt av sínum egnu skipum frá linuveiðu til veiðu eftir hvitingsbróðri, av landinum at gera.

Tveir spurningar koma fram i hesum sambandi, og teir eru: Er meiningin við beráðsum huga at koyra skipasmiðjuna konkurs við at senda arbeðið uttanlands? ella er leiðslan á skipasmiðjuni so burturav vána luga kvalifiserað, at nevnivert arbeðið ikki kann listast henni upp i hendi?

Sama ger hvat svarið verður, nú mátti tíðin verið komin, at hitt almenna fer at taka sær av hesum álvarsmáli, tí meira ábyrgdarleysan og moralskt forkastiligan rakstrarhátt av einum partafelag, sum hevur fingið so nógvan almennan pening til gávu- og har iløgan hjá tí dominerandi manninum er so minimal, skal ein leita leingi eftir.

P.

SKIK FOLGE ELLER LAND FLY

I Sosialinum næstseinasta miku dag hevur ein, ið nevnið seg Jørgen H. Jørgensen eina grein um útvarpið og ein lögtingsmann.

Hetta tykir mær vera ein ógviliga lógin grein, og eg havi roynt at finna fram til, hvat hesin sami persónur vil við grein síni; er hann úti eftir at dálka Øregaard, so kundi eg fyrst hugsa mær at vita, hvør hesin persónur er, áðrenn eg fór at gera viðmerkingar til nógv var av ósakliga og skeivu atfinningum hansara.

Eftir øllum at doma er hetta ein dani; tað ger eitt sindur av muni, um tað er ein dani, sum er fastbúgvandi i Føroyum og kennir víðurskifti og føroyska siðmenning ella tað er ein »døgnflue«, sum skal koma og læra okkum Føroyingar ella okkara politikarar, hvussu teir eiga at vera.

Eg haldi, at ein og hvør sjálvandi má sleppa at seta sína hugsan á þrent, men eitt hugsi eg, at kom eg til útlendið — tað verið seg til Danmark, Norge, Island ella hvat land tað var, og har setti meg sum fremmandan at skriva ósakliga um fremstu politikarar teirra, so hugsi eg, at fólk ið har hevði hildið meg verið ógviliga nasadjarvan, um politiska málgaðna hjá víðkomandi i heila tíð ið hevði tíkið upp eina slíka blað-

ÚTVARPIÐ

Dýri biðidagur

14.00 Tónleikasending.
14.30 Kórsangur.
15.00 »So hugnaligt og so fagurt er...«
Útvarpsleikur av Jókull Jacobsen. Eyðun Andrea sen umsetti. Eyðun Johannesen leggur til rettis. Endursending.
15.40 Tónleikur.
16.00 Edv. Mitens: Tá bretar herattu Føroyar.
Fyrri partur.
16.30 Tónleikur.
17.00 Gudstænasta.
18.30 Veðurtíðindi og tíðindi.

Leygardagin 25. apríl

13.00 Tom Sawyer.
13.23 Tónleikur.
13.45 Ósjónligar kreftir i rúmdini.
14.08 Tónleikur.
14.30 Sjonarringurin: Lenin 100 ár.
18.30 Veðurtíðindi og tíðindi.
18.42 Harmonikuløg.
19.00 Flaggdagshald.
20.00 Føroyskir sangir.
20.30 Nocturne.
21.30 Gomul dansiløg.
22.05 Hitt heilaga evangelium skrivar...
22.15 Veðurtíðindi og tíðindi.
22.20 Dansiløg.

Sunnudagin 26. apríl

14.00 Veðurtíðindi og tíðindi.
14.10 Tónleikasending.
14.30 Kvøðuljómar.
17.00 Gudstænasta.
18.30 Veðurtíðindi og tíðindi.

Mánadagin 27. apríl

18.30 Veðurtíðindi og tíðindi.
18.42 Úr ymsum heraðshornum
19.00 Løtt lög.
19.30 Grammofonkonsert:

Týsdagin 28. oktober

18.42 Barnaútvarpið.
18.30 Veðurtíðindi og tíðindi.
19.10 Tónleikur.

Mikudagin 29. apríl

18.30 Veðurtíðindi og tíðindi.
18.42 Fiskivinnutátturin.
19.10 Hornmusikkur.

Hósdagin 30. apríl

18.30 Veðurtíðindi og tíðindi.
18.40 Tom Sawyer.
19.10 Tónleikur fyrri hálvvaksin

Fríggjadagin 1. mei

18.30 Veðurtíðindi og tíðindi.
18.42 Edv. Mitens: Tá bretar herattu Føroyar.
Seinni partur.
19.10 Konsert.

Húsalánsgrunnurin trífaldadur

Meirilutin i figgjarnevndini visir á, at tað á figgjarlógini, sum kom i gildi 1. apríl i ár, er avsett til Húsalánsgrunnin 1.500.000 kr., meðan tað undan farnu árin einans eru avsettar 500.000 krónur um árið, og skuldi henda trífalding verið munandi bati. Eisini visir meirilutin til uppskotið um at víðka virkisøki hjá Realkreditstovninum til

grein, av tí at roknað hevði verið við, at ein fremmandur ikki hevði fyrirteytir at meta um víðurskiftini á staðnum.

Eg haldi, at SOSIALURIN ikki skuldi havt sloppið einum óviðkomandi útlendskum persóni at skuldsatt lögtingsformann okkara J. Fr. Øregaard fyrri ósannindi i áðurnevndu blaðgrein, tí slíkt er demagogiskt — at sitera onkur brot úr grein Øregaards, og ikki samanhangi — og harvið leggja annað i greinina, enn ætlað var. Tað skal valdast, hvussu fritt blaðið skal vera.

Okkum nýtist ikki sensur, men blaðstjórin má sjálvur siggja, at tað i hesum fori var greinin skrivað bert við einum fyrri eyga — at dálka út ein av fremstu politikarum okkara, sum er javnaðarmaður.

Andstöðublaðini skulu nokk syrgja fyrri tí, men eg heiti á blaðstjóran á SOSIALURIN um ikki at sleppa slíkari spillandi skrivning framat.

Partamenn Øregaards broyta ikki støðu av hesi orsök — tvørturímóti — men tað minskar um virðingina av blaðnum.

Hanna.

eisini at umfata lán til húsabygging, og eru so státt i hesi tingsetu tikin so stór stig til frama fyrri sethúsabygging, sum ongantíð áður. Eisini er uppskotið soleiðis orðað, at bert fólk við stórum inntøkum kunnu fáa gagn av hesi lóg, meðan tey við teim lágu inntøkunum einki rentufritt lán kunnu fáa, tí hann við láginntøku, ið hvussu so er á bygd, torir neyvan at binda seg til stórrí lán enn 80.000 kr. og er treytin tann, at ein fyrst skal útnyttja møguleikarnar hjá spari kassa, banka og húsálánsgrunnin sum lána ávíkavist 40.000,- kr., 20.000,- kr. og 20.000 kr., áðrenn hetta rentufria lán verður veitt.

Tá figgjarlógin var viðgjörd, hevði minnilutin einki uppskot um eykainntøkur til húsálánsgrunnin, so um so er at hesin peningur skal játtast, verður neyðugt at skaffa eykainntøkur annaðhvørt við tolli ella skatti, men um hetta sigur uppskotið einki, sigur figgjarnevndin i áliti inum.

Minnilutin mælir til at samtykkja uppskotið.

Keypið

frá teimum, sum lýsa i

SOSIALINUM